

Nauczyciele języków obcych w roku szkolnym 2010/2011

Dane statystyczne zebrała Jadwiga Zarębska

Opracowanie raportu:
Zespół Wydziału Informacji i Promocji ORE

SPIS TREŚCI

UWAGI OGÓLNE	3
ROZDZIAŁ 1. Struktura zatrudnienia nauczycieli języków obcych	4
ROZDZIAŁ 2. Poziom wykształcenia i przygotowanie pedagogiczne nauczycieli języków obcych	9
ROZDZIAŁ 3. Specjalność nauczycieli a nauczany język obcy	12
ROZDZIAŁ 4. Formy kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli języków obcych	15
ROZDZIAŁ 5. Wiek nauczycieli uczących języków obcych	18
ROZDZIAŁ 6. Nauczyciele języków obcych w wybranych typach szkół	21
SPIS TABEL	23
SPIS WYKRESÓW	24

UWAGI OGÓLNE

Raport *Nauczyciele języków obcych w roku szkolnym 2010/2011* zawiera informacje statystyczne dotyczące nauczycieli języków obcych w roku szkolnym 2010/2011. Dane zostały zebrane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w Systemie Informacji Oświatowej (SIO) i przedstawiają stan kadry nauczycielskiej na dzień 30 września 2010 roku.

Raport składa się z pięciu rozdziałów zawierających informacje o:

- strukturze zatrudnienia nauczycieli języków obcych ze względu na nauczany język, typ szkoły, płeć, wiek,
- poziomie wykształcenia i przygotowania pedagogicznego nauczycieli,
- zgodności nauczanego języka z posiadanymi kwalifikacjami,
- podnoszeniu kwalifikacji zawodowych poprzez udział nauczycieli w różnych formach kształcenia i doskonalenia zawodowego.

ROZDZIAŁ 1. STRUKTURA ZATRUDNIENIA NAUCZYCIELI JĘZYKÓW OBCYCH

W roku szkolnym 2010/2011 w polskim systemie oświaty zatrudnionych było 67 288 nauczycieli języków obcych. W stosunku do roku szkolnego 2009/2010 liczba nauczycieli zmalała o 830 osób, tj. o 1,2%. W 16 województwach, w różnych typach szkół, nauczali oni sześciu języków obcych¹: angielskiego (43 414), niemieckiego (17 632), rosyjskiego (3 580), francuskiego (1 974), hiszpańskiego (462) i włoskiego (226). Szczegółowe dane ilustruje tabela 1. Z zawartych w niej danych wynika, że największą grupą zatrudnionych nauczycieli byli Angliści (43 414), stanowili oni aż 64,5% ogółu zatrudnionych, a na drugim miejscu znaleźli się nauczyciele języka francuskiego – 29,3%, następnie niemieckiego – 26,2%, i rosyjskiego – 5,3%. Języków hiszpańskiego – 0,7% i włoskiego – 0,3% nauczało zaledwie 1% nauczycieli.

Tabela 1. Nauczyciele języków obcych w Polsce w roku szkolnym 2010/2011

Województwo	Nauczyciele języka						RAZEM
	angielskiego	francuskiego	niemieckiego	rosyjskiego	hiszpańskiego	włoskiego	
dolnośląskie	2624	130	1737	83	14	8	4596
kujawsko-pomorskie	2328	98	878	205	22	6	3537
lubelskie	2819	102	731	580	47	13	4292
lubuskie	814	53	747	37	1	1	1653
łódzkie	2676	120	1145	223	28	7	4199
małopolskie	4036	225	1460	144	36	40	5941
mazowieckie	6247	379	1699	965	114	45	9449
opolskie	1147	43	705	30	10	3	1938
podkarpackie	2868	93	1054	117	26	13	4171
podlaskie	1564	58	352	302	10	3	2289
pomorskie	2643	81	1108	108	29	5	3974
śląskie	5166	350	1808	191	44	53	7612
świętokrzyskie	1544	32	524	192	8	7	2307
warmińsko-mazurskie	1600	36	665	170	4	5	2480
wielkopolskie	3663	126	1990	174	52	8	6013
zachodniopomorskie	1675	48	1029	59	17	9	2837
RAZEM	43414	1974	17632	3580	462	226	67288

¹ Raport dotyczy wyłącznie nauczycieli języków nowożytnych i nie obejmuje nauczycieli języków mniejszości narodowych.

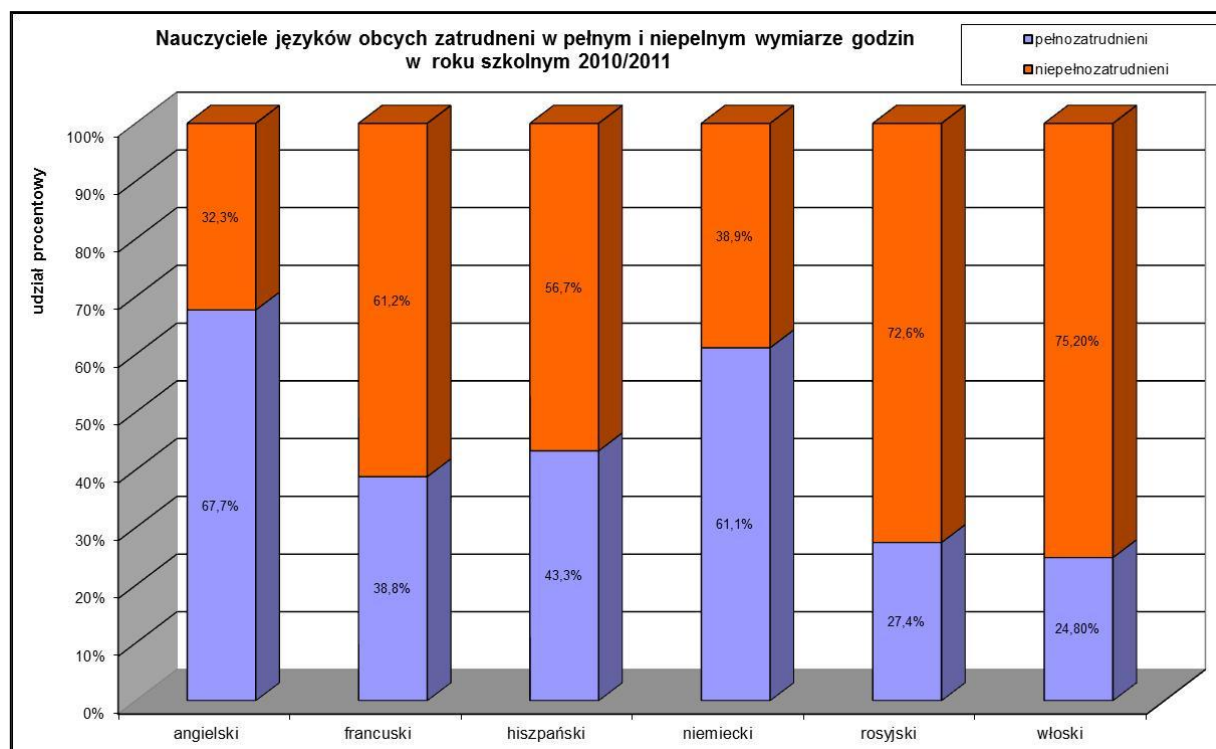
Tabela 2 przedstawia dane dotyczące nauczycieli języków obcych zatrudnionych w pełnym i niepełnym wymiarze godzin w 16 województwach.

Tabela 2. Nauczyciele języków obcych zatrudnieni w pełnym i niepełnym wymiarze godzin w roku szkolnym 2010/2011

Województwo	Nauczyciele pełnozatrudnieni		Nauczyciele niepełnozatrudnieni		RAZEM
	liczba	%	liczba	%	
dolnośląskie	2978	64,8	1618	35,2	4596
kujawsko-pomorskie	2328	65,8	1209	34,2	3537
lubelskie	2411	56,2	1881	43,8	4292
lubuskie	1129	68,3	524	31,7	1653
łódzkie	2588	61,6	1611	38,4	4199
małopolskie	3728	62,8	2213	37,2	5941
mazowieckie	5855	62	3594	38	9449
opolskie	1114	57,5	824	42,5	1938
podkarpackie	2546	61	1625	39	4171
podlaskie	1403	61,3	886	38,7	2289
pomorskie	2611	65,7	1363	34,3	3974
śląskie	4667	61,3	2945	38,7	7612
świętokrzyskie	1347	58,4	960	41,6	2307
warmińsko-mazurskie	1613	65	867	35	2480
wielkopolskie	3963	66	2050	34	6013
zachodniopomorskie	1873	66	964	34	2837
RAZEM	42154	62,6	25134	37,4	67288

Ogółem zatrudnionych było 67 288 nauczycieli, z czego 42 154 to nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin, co stanowi 62,6%. W większości województw nauczyciele zatrudnieni na pełnym etacie stanowili ponad 65% ogółu zatrudnionych (wyjątki: województwa lubelskie – 56,2%, opolskie – 57,5% i świętokrzyskie – 58,4%). Na wykresie A przedstawiono procentowe zatrudnienie nauczycieli języków obcych w pełnym i niepełnym wymiarze godzin w stosunku do ogółu nauczycieli danego języka.

Wykres A. Nauczyciele języków obcych zatrudnieni w pełnym i niepełnym wymiarze godzin w roku szkolnym 2010/2011

Najmniejszą grupę zatrudnionych na pełnym etacie stanowili nauczyciele języka rosyjskiego – 27,4% (981 osób) i włoskiego – 24,8% (56 osób). W porównaniu z rokiem szkolnym 2009/2010 zmniejszył się procent nauczycieli wszystkich języków obcych zatrudnionych w pełnym wymiarze godzin, natomiast wzrósł odsetek nauczycieli zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy. Wśród anglistów zatrudnionych na pełnym etacie było 67,7% nauczycieli (29 382 osoby), a germanistów – 61,1% (10 779 osób). Pełnoetatowi nauczyciele języka hiszpańskiego stanowili 43,3% (200 osób), a języka francuskiego – 38,8% (766 osób).

Największe zmiany dotyczyły nauczycieli języka rosyjskiego: odsetek nauczycieli zatrudnionych w niepełnym wymiarze godzin z 37,4% w roku 2009/2010 wzrósł do 72,6% w roku 2010/2011, procentowy spadek nauczycieli na pełnym etacie zmalał odpowiednio z 62,6% do 27,4%. Na uwagę zasługują także stosunkowo duża liczba nauczycieli języka hiszpańskiego – 462 osoby i wysoki procent nauczycieli tego języka zatrudnionych na pełnym etacie – 43,3%.

Do województw, w których języka włoskiego uczyli wyłącznie nauczyciele zatrudnieni na niepełnym etacie lub w niepełnym wymiarze godzin należały: kujawsko-pomorskie, lubuskie, opolskie, podlaskie, pomorskie, wielkopolskie.

W ciągu ostatniego roku, od września 2009/2010 do września 2010/2011, wzrosła wyłącznie liczba nauczycieli języka angielskiego (o 250 osób) i nieznacznie zmieniła się liczba nauczycieli języka hiszpańskiego (spadek o 4 osoby). Dla czterech języków obcych – niemieckiego, rosyjskiego, francuskiego i włoskiego – zmniejszyła się liczba nauczycieli. Największy spadek dotyczył rusycystów i wynosił 485 osób, tj. 11.9%.

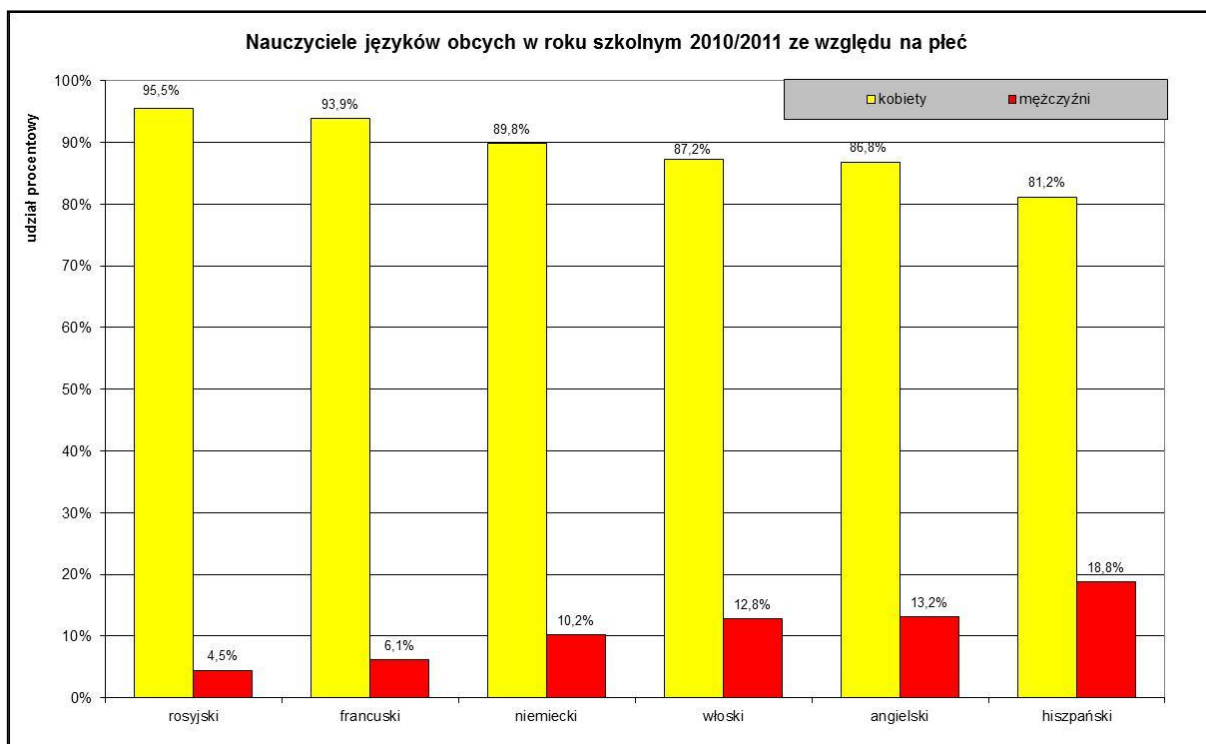
W raporcie dokonano również analizy liczbowej z podziałem na płeć oraz rodzaj zatrudnienia. Szczegółowe dane zawarte są w tabeli 3.

Tabela 3. Nauczyciele języków obcych z podziałem na płeć i rodzaj zatrudnienia w roku szkolnym 2010/2011

Język	Nauczyciele pełnozatrudnieni	Nauczyciele niepełnozatrudnieni	Kobiety	Mężczyźni	RAZEM
angielski	29382	14032	37702	5712	43414
francuski	766	1208	1853	121	1974
niemiecki	10779	6853	15835	1797	17632
rosyjski	981	2599	3420	160	3580
hiszpański	200	262	375	87	462
włoski	56	170	197	29	226
RAZEM	42164	25124	59382	7906	67288

W zawodzie nauczyciela pracują w większości kobiety – w roku szkolnym 2010/2011 stanowiły one ponad 80% kadry nauczycielskiej. Wśród nauczycieli języków obcych najwięcej było rusycystek – 95,5% i romanistek – 93,9%. Najwięcej mężczyzn uczyło języka hiszpańskiego – 18,8%. Na wykresie B przedstawiono procentowy podział nauczycieli języków obcych ze względu na płeć. Dla każdego województwa policzone zostały również wskaźniki określające odsetek kobiet i mężczyzn uczących poszczególnych języków. Największa przewaga liczebna kobiet wystąpiła w województwie śląskim: język francuski – 97,1%, język niemiecki – 90,9% i język angielski – 89,4%. Zdarza się także tak, że danego języka nauczają jedynie kobiety – w województwie lubuskim uczą wyłącznie rusycystki, a w województwach kujawsko-pomorskim, lubuskim, łódzkim, opolskim, podlaskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim – wyłącznie italianistki.

Wykres B. Nauczyciele języków obcych w roku szkolnym 2010/2011 ze względu na płeć

ROZDZIAŁ 2. POZIOM WYKSZTAŁCENIA I PRZYGOTOWANIE PEDAGOGICZNE NAUCZYCIELI JĘZYKÓW OBCYCH

Nauczyciele uczący określonego języka obcego powinni legitymować się wykształceniem wyższym w zakresie nauczanego przedmiotu, jak również przygotowaniem pedagogicznym².

Tabela 4 przedstawia poziom wykształcenia nauczycieli języków obcych w kraju.

Tabela 4. Nauczyciele języków obcych ogółem w roku szkolnym 2010/2011 według poziomu wykształcenia

Języki	Liczba nauczycieli ogółem	Z tytułem dr lub dr hab.	Po studiach magisterskich lub wyższych zawodowych	Absolutorium	Po kolegium naucz. lub NKJO	Po SN, PST, SWP, SNP	Średnie
angielski	43414	253	41887	18	1018	13	225
francuski	17632	133	17270	2	195	4	28
niemiecki	3580	16	3548	2	4	10	0
rosyjski	1974	28	1911	2	26	1	6
hiszpański	462	13	439	0	5	0	5
włoski	226	9	211	0	6	0	0
RAZEM	67288	452	65266	24	1254	28	264

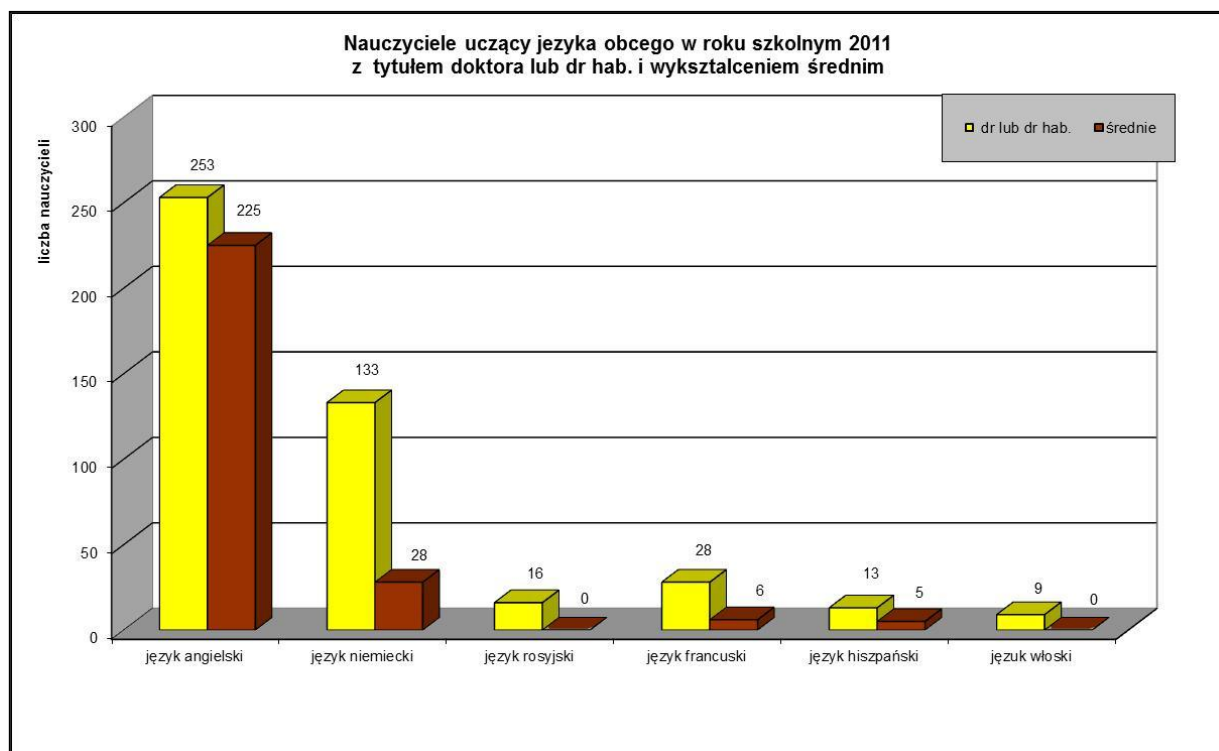
W grupie 67 288 nauczycieli sześciu analizowanych języków obcych aż 65 720 uczących (97,67%) legitymowało się wykształceniem wyższym, 1 254 osoby (1,86%) ukończyły nauczycielskie kolegium języków obcych, a 28 osób (0,04%) Studium Nauczycielskie (SN), Pedagogiczne Studium Techniczne (PST), Studium Wychowania Przedszkolnego (SWP) lub Studium Nauczania Początkowego (SNP). Wykształcenie średnie miało 264 nauczycieli języków obcych, tj. 0,41% ogółu nauczycieli, z czego najwięcej – bo aż 225 – uczyło języka angielskiego. Jedynym językiem, którego nauczali wyłącznie nauczyciele z wykształceniem wyższym niż średnie był język włoski.

Na uwagę zasługuje grupa nauczycieli z tytułem doktora lub doktora habilitowanego – 452 osoby, co stanowi 0,67% ogółu uczących języków obcych (por. wykres C). Najwięcej

² Rozporządzenie MEN z dnia 12 marca 2009 r. (z późniejszymi zmianami z 17.04.2012 r.) w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli nie mających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli DZ. U. Nr 50, poz. 400.

nauczycieli z tytułem doktora znajduje się w grupie anglistów – 253 osoby a największy odsetek uczących doktorów – 3,98 % (9 osób) występuje w grupie italianistów.

Wykres C. Nauczyciele uczący języka obcego w roku szkolnym 2010/2011 z tytułem doktora lub dr hab. i wykształceniem średnim

Analizie poddano również dane związane z przygotowaniem pedagogicznym nauczycieli. Wyniki przedstawia tabela 5.

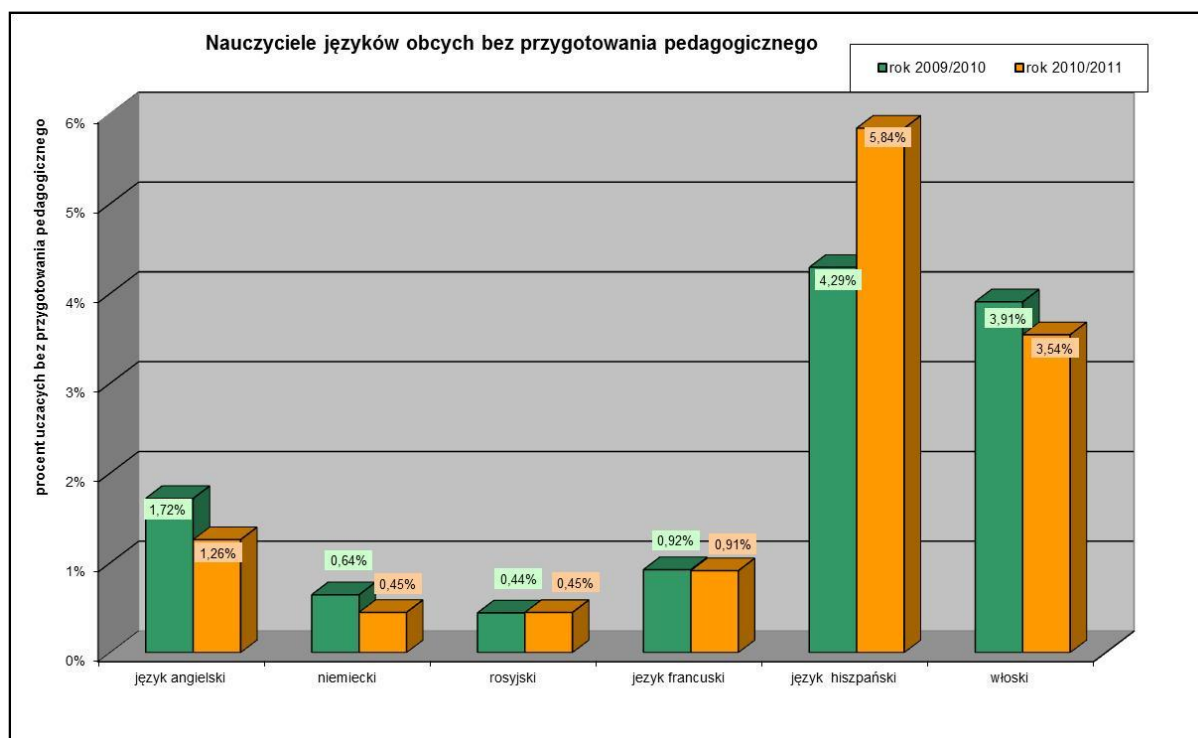
Tabela 5. Poziom wykształcenia nauczycieli języków obcych ogółem, bez przygotowania pedagogicznego w roku szkolnym 2010/2011

Języki	Liczba nauczycieli ogółem	Z tytułem dr lub dr hab.	Po studiach magisterskich lub wyższych zawodowych	Absolutorium	Średnie	Razem bez przygotowania pedagogicznego
angielski	43414	12	340	18	176	546
francuski	17632	7	55	2	15	79
niemiecki	3580	0	13	2	1	16
rosyjski	1974	2	11	2	3	18
hiszpański	462	0	24	0	3	27
włoski	226	0	8	0	0	8
RAZEM	67288	21	451	24	198	694

W roku szkolnym 2010/2011 języków obcych w szkołach uczyły 694 osoby bez przygotowania pedagogicznego³, co stanowi 1,03% ogółu uczących. Najwięcej było wśród nich anglistów – 546 osób i germanistów – 79 osób.

Rozkład procentowy danych ilustruje wykres D.

Wykres D. Nauczyciele języków obcych bez przygotowania pedagogicznego

Najwięcej nauczycieli bez przygotowania pedagogicznego odnotowano dla języków hiszpańskiego – 5,84% i włoskiego – 3,54%.

W ciągu ostatniego roku zmniejszyła się znacznie liczba nauczycieli języków angielskiego i niemieckiego uczących bez przygotowania pedagogicznego, ta sama tendencja dotyczy też nauczycieli języków włoskiego i francuskiego. Wyjątek stanowił język hiszpański, gdzie odsetek uczących bez przygotowania pedagogicznego wzrósł nieznacznie z 4,29% w roku szkolnym 2009/2010 do 5,84% w roku szkolnym 2010/2011.

³ Zasady zatrudniania nauczycieli nie posiadających wymaganych kwalifikacji określa Karta Nauczyciela art. 10 ust. 3 Ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. (Dz. U. z 2006r. Nr 97, poz. 674, z późniejszymi zmianami).

ROZDZIAŁ 3. SPECJALNOŚĆ NAUCZYCIELI A NAUCZANY JĘZYK OBCY

Tabela 6. przedstawia liczbę nauczycieli posiadających kwalifikacje do nauczania języków obcych w szkołach (z podziałem na województwa). Łączna liczba nauczycieli z kwalifikacjami do nauczania języka obcego w roku szkolnym 2010/2011 wynosiła 80 621 osób i znacznie przewyższała liczbę nauczycieli uczących języków obcych w szkołach (67 288 osób).

Tabela 6. Nauczyciele posiadający kwalifikacje do nauczania języka obcego w roku szkolnym 2010/2011

Województwo	Nauczyciele						RAZEM
	angliści	romaniści	germaniści	rusycyści	iberyści	italianiści	
dolnośląskie	2929	199	2008	351	22	16	5525
kujawsko-pomorskie	2628	130	1066	444	31	14	4313
lubelskie	3060	142	845	850	58	19	4974
lubuskie	901	77	852	201	4	5	2040
łódzkie	2991	162	1359	438	42	15	5007
małopolskie	4527	311	1699	543	50	53	7183
mazowieckie	6900	469	2006	1432	159	68	11034
opolskie	1284	70	979	187	15	6	2541
podkarpackie	3126	123	1214	508	22	10	5003
podlaskie	1748	66	406	530	14	3	2767
pomorskie	2969	108	1306	459	40	5	4887
śląskie	5853	479	2110	544	63	78	9127
świętokrzyskie	1677	44	581	406	11	10	2729
warmińsko-mazurskie	1757	44	781	355	5	8	2950
wielkopolskie	4110	191	2303	508	69	11	7192
zachodniopomorskie	1817	66	1164	268	23	11	3349
RAZEM	48277	2681	20679	8024	628	332	80621

Największe grono nauczycieli posiadających kwalifikacje do nauczania języka obcego w szkołach to nauczyciele języka angielskiego. Stanowili oni 59,9% osób z pełnym przygotowaniem do nauczania. Pod względem liczebności do kolejnych grup należeli nauczyciele języków niemieckiego – 25,6%, rosyjskiego – 10%, francuskiego – 3,3%, hiszpańskiego – 0,8% i włoskiego – 0,4%.

W tabeli 7 przedstawiono dane dotyczące liczby nauczycieli uczących danego języka obcego i mających kwalifikacje do nauczania tego języka. Policzona również została różnica między nimi.

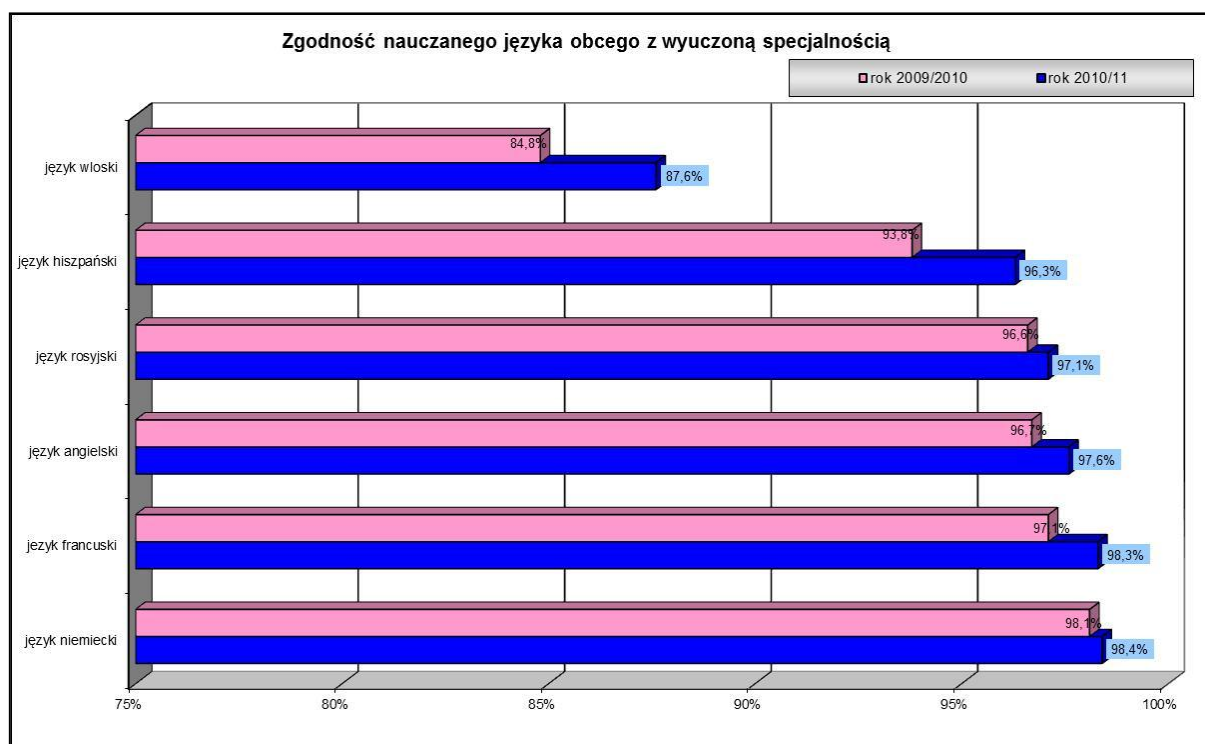
Tabela 7. Nauczyciele posiadający kwalifikacje i uczący języka obcego w roku szkolnym 2010/2011

	Język angielski	Język niemiecki	Język rosyjski	Język francuski	Język hiszpański	Język włoski
Liczba nauczycieli uczących języka	43414	17632	3580	1974	462	226
Liczba nauczycieli mających kwalifikacje do nauczania języka	48277	20679	8024	2681	628	332
Różnica między liczbą nauczycieli mających kwalifikacje i uczących przedmiotu	4863	3047	4444	707	166	106
Nauczyciele uczący zgodnie ze specjalnością	42351	17356	3476	1940	445	198
Wskaźnik zgodności	97,60%	98,40%	97,10%	98,30%	96,30%	87,60%

Dla sześciu analizowanych języków obcych liczba nauczycieli z kwalifikacjami do nauczania przewyższała liczbę nauczycieli uczących tych języków. Największe różnice wystąpiły w grupie anglistów – 4 863 i rusycystów – 4 444.

Interesującym zagadnieniem jest analiza danych dotyczących nauczycieli specjalistów (nauczycieli z kwalifikacjami) uczących określonych przedmiotów ogólnokształcących. W tabeli 7 zestawiono nauczycieli uczących danego języka obcego ogółem i nauczycieli uczących go zgodnie z wyuczoną specjalnością. Na ich podstawie oszacowany został wskaźnik zgodności nauczania danego języka obcego wyrażany w procentach. Przykładowo: nauczyciel ze specjalnością wyuczoną język francuski uczący tego języka w szkole, uczy go zgodnie ze specjalnością, a nauczyciel ze specjalnością historia uczący w szkole języka niemieckiego nie uczy go zgodnie ze swoją specjalnością. Wykres E przedstawia wskaźniki zgodności nauczania języka obcego z wyuczoną specjalnością dla wszystkich analizowanych w tym raporcie języków obcych.

Wykres E. Zgodność nauczanego języka obcego z wyuczoną specjalnością

Najwyższe wskaźniki zgodności zanotowano dla nauczycieli języka niemieckiego – 98,4% i francuskiego – 98,3%, a najniższy dla nauczycieli języka włoskiego – 87,6%. W porównaniu z rokiem szkolnym 2009/2010 wartości wskaźników zgodności wszystkich języków obcych wzrosły. Największy wzrost w ciągu ostatniego roku dotyczył nauczycieli języka włoskiego (2,8 %) i hiszpańskiego (2,5%). Inaczej wygląda sytuacja w nauczaniu języka obcego w klasach I–III szkoły podstawowej. W roku szkolnym 2010/2011 w tych klasach języków obcych nauczało 14 533 nauczycieli. Byli to nauczyciele języków angielskiego – 12 880, niemieckiego – 1 532, francuskiego – 69, rosyjskiego – 27, hiszpańskiego – 20 i włoskiego – 5. W grupie tej angielscy stanowili aż 88,6% ogółu uczących w klasach I–III. Spośród 12 880 nauczycieli języka angielskiego w klasach młodszych tylko 2 449 (19%) miało kwalifikacje do nauczania języka obcego (16,85% w stosunku do wszystkich nauczycieli języków obcych w klasach młodszych).

ROZDZIAŁ 4. FORMY KSZTAŁCENIA I DOSKONALENIA ZAWODOWEGO NAUCZYCIELI JĘZYKÓW OBCYCH

W Systemie Informacji Oświatowej zbierane są dane dotyczące form kształcenia i doskonalenia nauczycieli języków obcych ukończone w poprzednim roku szkolnym. W przypadku tego raportu przedmiotem zainteresowania były formy kształcenia i doskonalenia zrealizowane w roku szkolnym 2009/2010.

Celem **form kształcenia** jest uzyskanie przez nauczycieli wyższego poziomu wykształcenia lub nowych, dodatkowych kwalifikacji do nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć. Kwalifikacje te są formalnie potwierdzone: jednolite studia magisterskie, studia pierwszego stopnia (licencjat), studia drugiego stopnia, studia w nauczycielskim kolegium języków obcych, studia podyplomowe nadające dodatkowe kwalifikacje, kurs kwalifikacyjny. Tabela 8 przedstawia dane dotyczące form kształcenia ukończonych przez nauczycieli języków obcych.

Tabela 8. Nauczyciele języków obcych ogółem według form kształcenia

Języki obce	Kurs kwalifikacyjny	Kolegium nauczycielskie i NKJO	Studia pierwszego stopnia	Studia drugiego stopnia	Jednolite studia magisterskie	Studia podyplomowe nadające kwalifikacje	RAZEM
angielski	235	112	193	436	103	164	1243
niemiecki	117	27	47	100	22	128	441
rosyjski	21	0	10	8	5	36	80
francuski	19	3	2	6	8	24	62
hiszpański	4	0	0	3	1	0	8
włoski	3	0	0	0	0	0	3
RAZEM	399	142	252	553	139	352	1837

W skali kraju najczęściej wybieraną formą kształcenia były studia drugiego stopnia (magisterskie) – 553 nauczycieli (30,1%). Korzystali z nich głównie nauczyciele języków angielskiego i niemieckiego. Kolejne miejsca zajęły takie formy jak: kurs kwalifikacyjny – 399 osób i studia podyplomowe – 352 osoby. Nauczyciele języków rosyjskiego i francuskiego najczęściej wybierali studia podyplomowe, a nauczyciele hiszpańskiego i włoskiego – kurs kwalifikacyjny. Najmniej nauczycieli języków obcych kształciło się w nauczycielskim kolegium języków obcych – 7,7% oraz na jednolitych studiach magisterskich – 7,6%.

Najczęściej w formach kształcenia i doskonalenia zawodowego brali udział nauczyciele języków francuskiego – 3,14% i angielskiego – 2,86%, a najrzadziej języka włoskiego – 1,33%. Odsetek nauczycieli wszystkich przedmiotów, którzy uczestniczyli w różnych formach kształcenia i doskonalenia zawodowego w roku szkolnym 2008/2009, wynosił 2,6%.

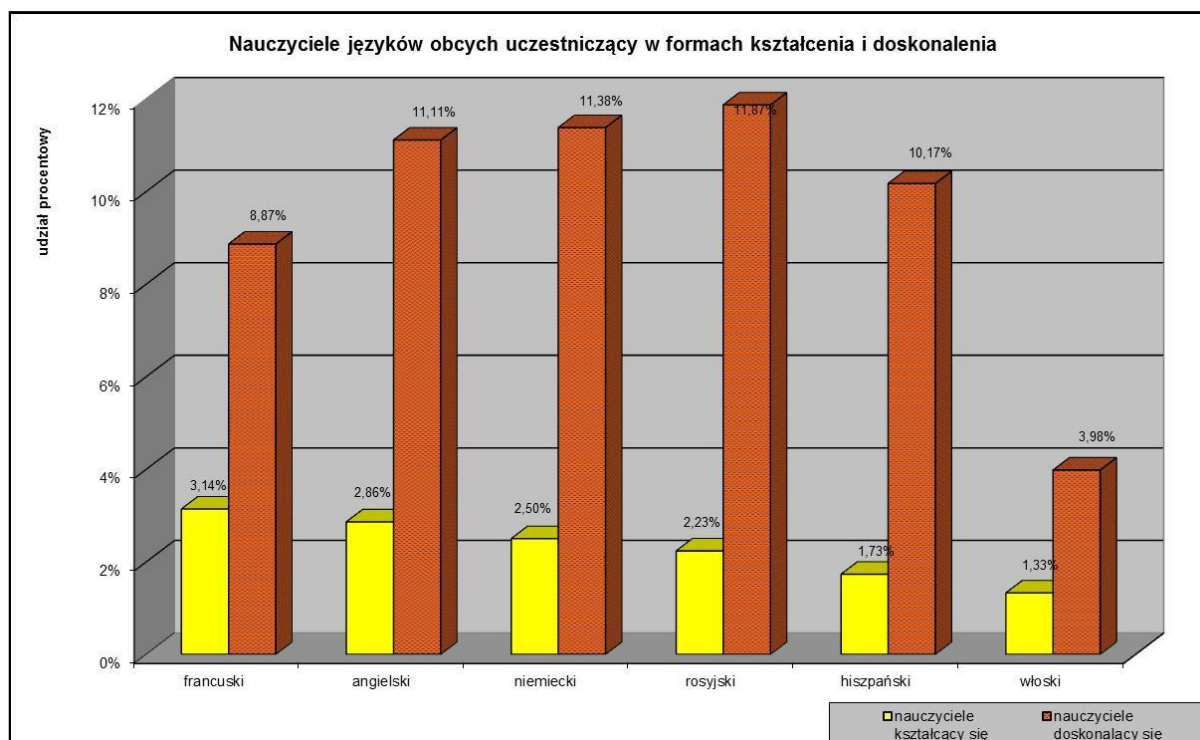
Formy doskonalenia nauczycieli wzbogacają ich warsztat zawodowy w ramach posiadanych kwalifikacji formalnych. Dobrym przykładem jest nauczyciel języka obcego uczestniczący w kursie komputerowym poświęconym wykorzystaniu komputera do realizacji niektórych zadań na lekcjach nauczanego języka obcego. W SIO zostały uwzględnione wszystkie formy doskonalenia nauczycieli tzn. studia podyplomowe i kursy doskonalące w różnym wymiarze godzin. Szczegółowe dane przedstawia tabela 9.

Tabela 9. Formy doskonalenia nauczycieli języków obcych

Języki obce	Kurs doskonalący w wymiarze do 20 godz.	Kurs doskonalący w wymiarze 21-60 godz.	Kurs doskonalący w wymiarze 61-99 godz.	Kurs doskonalący w wymiarze co najmniej 100 godz.	Studia podyplomowe	RAZEM
angielski	3971	470	134	158	91	4824
niemiecki	1595	244	58	58	52	2007
rosyjski	349	46	9	14	7	425
francuski	143	12	4	8	8	175
hiszpański	33	8	3	3	0	47
włoski	5	2	1	1	0	9
RAZEM	6096	782	209	242	158	7487

Formy doskonalenia w roku szkolnym 2009/2010 ukończyło łącznie 7 487 osób, tj. 11,13% ogółu nauczycieli uczących języków obcych. Najdłuższe formy doskonalenia – studia podyplomowe – kończyło 158 nauczycieli, a kurs doskonalący w wymiarze co najmniej 100 godzin – 242 osoby. Bardzo duża liczba nauczycieli – 6 096 – ukończyła krótkie kursy doskonalące w wymiarze do 20 godzin. Stanowili oni aż 81,4% wszystkich nauczycieli języków obcych doskonalących się w roku szkolnym 2009/2010. Wykres F ilustruje procentowy rozkład nauczycieli języków obcych uczestniczących w różnych formach kształcenia i doskonalenia zawodowego.

Wykres F. Nauczyciele języków obcych uczestniczący w formach kształcenia i doskonalenia zawodowego

Najaktywniejszymi uczestnikami różnych form doskonalenia byli nauczyciele języka angielskiego – 4 824 osoby, a do najmniej aktywnych należeli nauczyciele języka włoskiego – 9 osób. Na uwagę zasługuje fakt, że nauczyciele trzech języków obcych (angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego) doksztalają się w największym stopniu. Największy odsetek doskonalących się – 11,87% – to nauczyciele języka rosyjskiego. Najmniejszy udział w doskonaleniu mieli natomiast nauczyciele języka włoskiego – nieco poniżej 4%. Procent nauczycieli uczących wszystkich przedmiotów i uczestniczących w formach kształcenia i doskonalenia w roku szkolnym 2009/2010 wynosił 11,8%, a nauczycieli języków obcych – 9,56%.

ROZDZIAŁ 5. WIEK NAUCZYCIELI UCZĄCYCH JĘZYKÓW OBCYCH

We wrześniu 2010 roku skala wiekowa nauczycieli uczących języków obcych była bardzo zróżnicowana. Wyglądało to następująco:

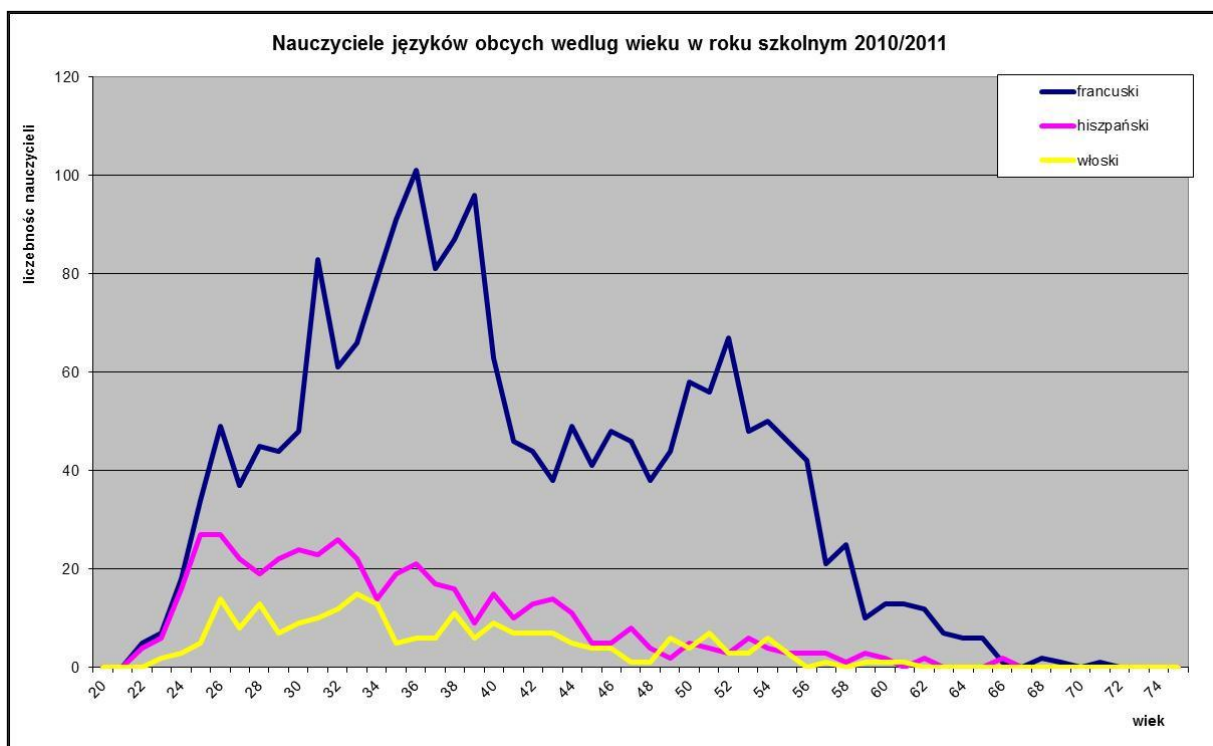
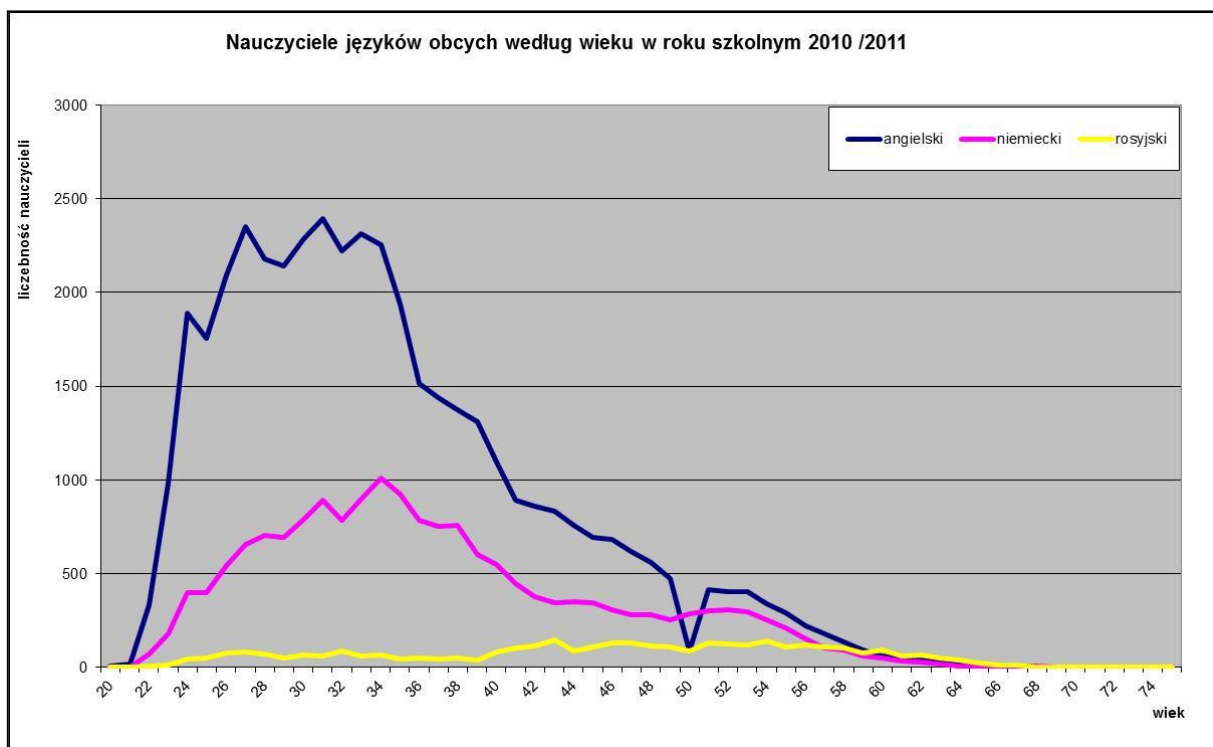
Tabela 10. Wiek nauczycieli uczących języków obcych w roku szkolnym 2010/2011

Języki obce	Najmłodszy nauczyciel		Najstarszy nauczyciel	
	wiek	liczba nauczycieli	wiek	liczba nauczycieli
angielski	20	6	74	3
francuski	22	5	71	1
hiszpański	22	4	66	2
niemiecki	21	2	83	1
rosyjski	22	5	75	2
włoski	23	2	61	1

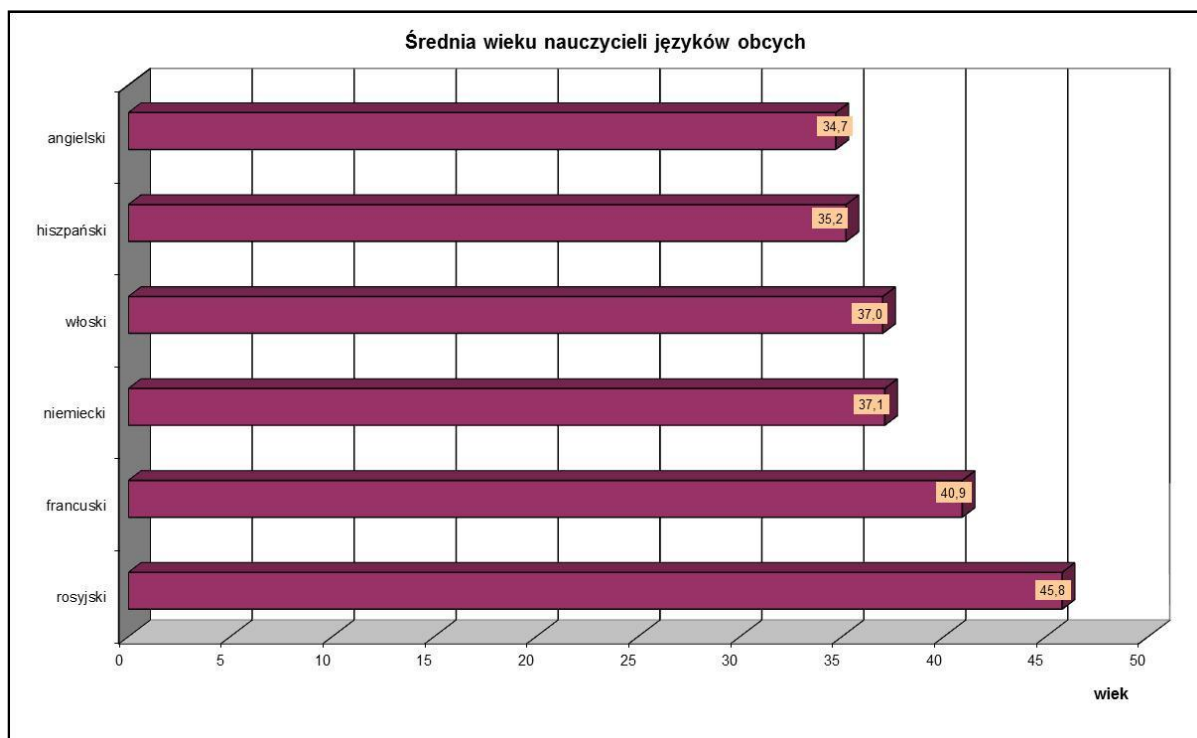
Analizę wieku nauczycieli zawarto na dwóch wykresach: G1 – nauczyciele języków angielskiego, niemieckiego i rosyjskiego oraz G2 – nauczyciele języków francuskiego, hiszpańskiego, włoskiego.

Na podstawie danych wiekowych zawartych w SIO, zostały policzone średnie wiekowe nauczycieli, które pokazano na wykresie H. Rozpiętość średniej wiekowej mieściła się w zakresie od 35 do 46 lat. Średnia wieku nauczycieli języka rosyjskiego była najwyższa, zaś najniższa dla nauczycieli języka angielskiego. Średnia wieku nauczycieli uczących języka niemieckiego i włoskiego wynosiła 37 lat (por. wykres H).

Wykresy G1 i G2. Nauczyciele języków obcych według wieku w roku szkolnym 2010/2011

Wykres H. Średnia wieku nauczycieli języków obcych

W roku szkolnym 2009/2010 średnia wieku wszystkich nauczycieli uczących w szkołach wynosiła 41 lat. Taką samą średnią wiekową mieli w roku szkolnym 2010/2011 nauczyciele języka francuskiego. Rusycyści byli starsi, natomiast czterech pozostałych języków uczyli nauczyciele znacznie młodsi.

ROZDZIAŁ 6. NAUCZYCIELE JĘZYKÓW OBCYCH W WYBRANYCH TYPACH SZKÓŁ

Języki obce były nauczane w różnych typach szkół zgodnie z planami nauczania. Tabela 11 przedstawia liczbę nauczycieli uczących w sześciu typach szkół. Każdy nauczyciel języka obcego uwzględniony został przy spisywaniu tylko raz – w tym typie szkoły, w którym realizuje największą liczbę godzin określonego języka obcego.

Tabela 11. Nauczyciele ogółem uczący języków obcych w roku szkolnym 2010/2011 w wybranych typach szkół

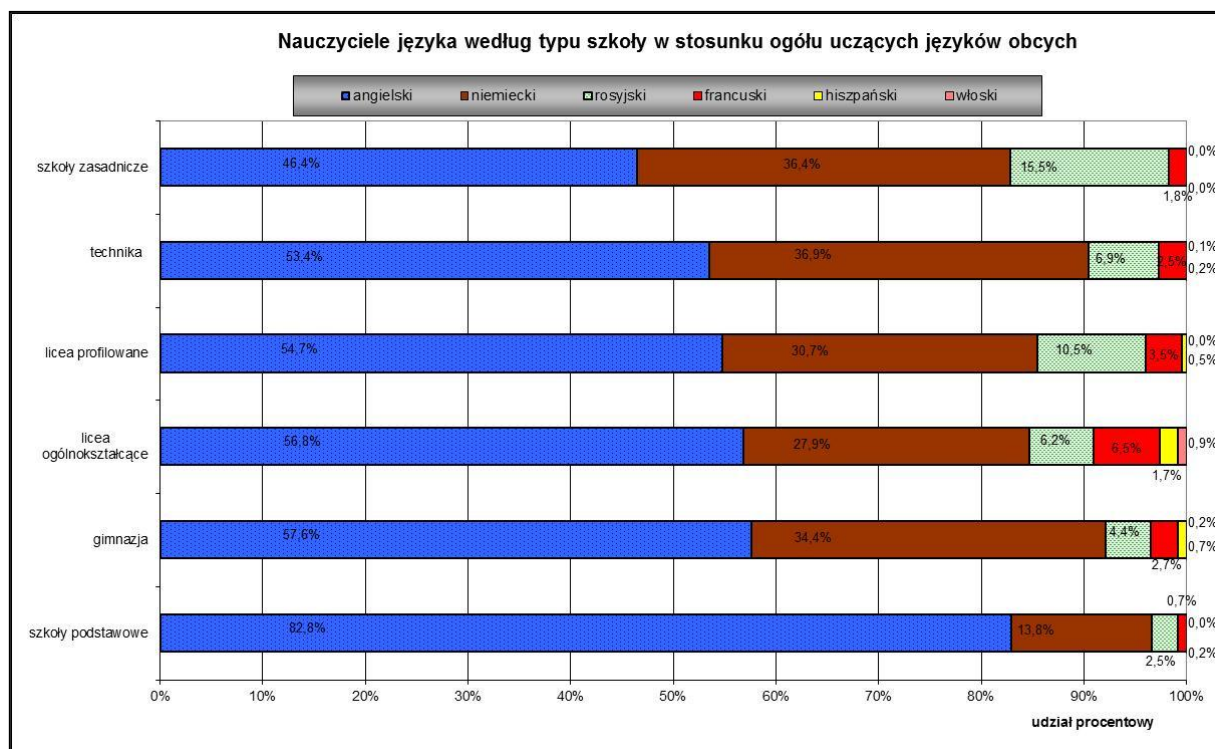
Typ szkoły	Język angielski	Język niemiecki	Język rosyjski	Język francuski	Język hiszpański	Język włoski	RAZEM
szkoły podstawowe	16394	2726	489	142	33	5	19789
gimnazja	11661	6964	896	544	133	40	20238
licea ogólnokształcące	7405	3643	913	844	227	115	13047
licea profilowane	203	114	39	13	2	0	371
technika	4210	2911	545	195	12	6	7879
szkoły zasadnicze	291	228	97	11	0	0	627
RAZEM	40164	16586	2979	1749	407	166	61951

Najwięcej nauczycieli sześciu języków obcych opisanych w raporcie zatrudnionych było w gimnazjach – 20 238 i szkołach podstawowych – 19 789, najmniej w liceach profilowanych – 371. We wszystkich typach szkół najliczniejszą grupę stanowili nauczyciele języka angielskiego – 40 164, najmniej było nauczycieli języka włoskiego – 166. W szkołach podstawowych zatrudnionych było 16 394 anglistów i należeli oni do najliczniejszej grupy nauczycieli języków obcych w kraju. Na drugim miejscu znaleźli się nauczyciele języka rosyjskiego – 2 879 osób we wszystkich typach szkół.

Na wykresie J przedstawione zostały dane procentowe dotyczące nauczycieli języków obcych w różnych typach szkół. Dla każdego typu szkoły obliczono odsetek, jaki stanowią nauczyciele każdego z sześciu języków obcych w stosunku do wszystkich nauczycieli zatrudnionych w danym typie szkoły. W szkołach podstawowych Angliści stanowili 82,8% nauczycieli języków obcych. Germaniści byli liczną grupą we wszystkich typach szkół – 30% i powyżej, mniej ich było zatrudnionych w liceach ogólnokształcących i szkołach podstawowych. Rusycyści byli trzecią pod względem liczebności grupą nauczycieli we wszystkich typach

szkół. W przypadku mniej popularnych języków obcych, jak hiszpański i włoski, najwięcej było nauczycieli w liceach ogólnokształcących (odpowiednio 1,7% i 0,9%).

Wykres J. Nauczyciele języka według typu szkoły w stosunku ogółu uczących języków obcych

SPIS TABEL

Tabela 1.	Nauczyciele języków obcych w Polsce w roku szkolnym 2010/2011.....	4
Tabela 2.	Nauczyciele języków obcych zatrudnieni w pełnym i niepełnym wymiarze godzin w roku szkolnym 2010/2011	5
Tabela 3.	Nauczyciele języków obcych z podziałem na płeć i rodzaj zatrudnienia w roku szkolnym 2010/2011	7
Tabela 4.	Nauczyciele języków obcych ogółem w roku szkolnym 2010/2011 według poziomu wykształcenia	9
Tabela 5.	Poziom wykształcenia nauczycieli języków obcych ogółem, bez przygotowania pedagogicznego w roku szkolnym 2010/2011	10
Tabela 6.	Nauczyciele posiadający kwalifikacje do nauczania języka obcego w roku szkolnym 2010/2011	12
Tabela 7.	Nauczyciele posiadający kwalifikacje i uczący języka obcego w roku szkolnym 2010/2011	13
Tabela 8.	Nauczyciele języków obcych ogółem według form kształcenia	15
Tabela 9.	Formy doskonalenia nauczycieli języków obcych	16
Tabela 10.	Wiek nauczycieli uczących języków obcych w roku szkolnym 2010/2011	18
Tabela 11.	Nauczyciele ogółem uczący języków obcych w roku szkolnym 2010/2011 w wybranych typach szkół.....	21

SPIS WYKRESÓW

Wykres A. Nauczyciele języków obcych zatrudnieni w pełnym i niepełnym wymiarze godzin w roku szkolnym 2010/2011	6
Wykres B. Nauczyciele języków obcych w roku szkolnym 2010/2011 ze względu na płeć	8
Wykres C. Nauczyciele uczący języka obcego w roku szkolnym 2010/2011 z tytułem doktora lub dr hab. I wykształceniem średnim	10
Wykres D. Nauczyciele języków obcych bez przygotowania pedagogicznego.....	11
Wykres E. Zgodność nauczanego języka obcego z wyuczoną specjalnością.....	14
Wykres F. Nauczyciele języków obcych uczestniczący w formach kształcenia i doskonalenia zawodowego	17
Wykresy G1 i G2. Nauczyciele języków obcych według wieku w roku szkolnym 2010/2011	19
Wykres H. Średnia wieku nauczycieli języków obcych	20
Wykres J. Nauczyciele języka według typu szkoły w stosunku ogółu uczących języków obcych	22